

Geliş Tarihi:

01.10.2024

Kabul Tarihi:

12.02.2025

Yayınlanma Tarihi:

28.03.2025

Kaynakça Gösterimi: Aslan, Ö.F. (2025). Ülke ekonomilerinde girişimci faaliyetlerin yeri ve önemi: Türkiye özelinde bir araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi İnovasyon ve Girişimcilik Özel Sayısı*, 24(Özel Sayı), 29-47. doi: 10.46928/iticusbe.1559016

ÜLKE EKONOMİLERİNDE GİRİŞİMCİ FAALİYETLERİN YERİ VE ÖNEMİ: TÜRKİYE ÖZELİNDE BİR ARAŞTIRMA

Araştırma

Ömer Faruk Aslan

Sorumlu Yazar

Atatürk Üniversitesi İspir Hamza Polat Meslek Yüksekokulu

ofaruk.aslan@atauni.edu.tr

Ömer Faruk Aslan, Atatürk Üniversitesi'nde Ekonomi doktorudur. Mikro/Makro İktisat, Para-Banka ve Sağlık Ekonomisi alanlarında dersler vermekte ve araştırmalar yayımlamaktadır.

Ülke Ekonomilerinde Girişimci Faaliyetlerin Yeri ve Önemi: Türkiye Özelinde Bir Araştırma

Ömer Faruk Aslan
ofaruk.aslan@atauni.edu.tr

Özet

Ülkeler sahip oldukları emek, sermaye, doğal kaynaklar ve girişimcilik unsurlarından oluşan üretim faktörlerini optimal seviyede kullanmak istemektedir. Girişimcilik değişkeni üretim faktörleri içinde çok önemlidir çünkü diğer üç faktörün üretime dahil edilmesini sağlar. Ülke içerisinde yaşanan tüm olaylar girişimciliği etkilemektedir. Hükümetlerin yatırımları artırmaya yönelik yapmış oldukları teşvikler tek başına yeterli değildir. Yatırımcıların üretim tesisi kurduklarında geleceğe güvenle bakabilmeleri sağlanmalıdır. Girişimcilik faaliyetleri aynı zamanda ülke ekonomisi hakkında bilgi verir mahiyettedir. Bu çalışma, girişimcilik sayılarından yola çıkarak Türkiye'nin genel olarak ekonomik düzeyinin belirlenmesini amaçlamaktadır. Çalışmada TÜİK'ten elde edilen 2009-2022 yıllarına ilişkin girişimcilik faaliyetlerine ait veriler analiz edilmektedir. Veriler incelendiğinde, Türkiye'de girişimcilik faaliyetlerinin genel bir artış eğiliminde seyretmesine karşın henüz ideal düzeye ulaşmadığı görülmektedir. Hükümetin özellikle rekabet avantajı sağlayacak alanlara yönelik teşvikleri artırması firmaların uluslararası ticarete söz sahibi konumuna gelmelerinin önünü açabilir. Literatürde girişimciliğin daha yoğun olarak işletme alanındaki çalışmalara, bu alanının yaklaşımları çerçevesinde konu edildiği görülmektedir. Bu çalışmanın TÜİK'ten elde edilen güncel verileri ele alarak girişimciliği iktisadi olarak değerlendirmesi bu nedenle literatüre mühim bir katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Üretim faktörleri, girişimcilik, firma, TÜİK, ekonomik güç.

JEL Kodu: E00

The Place and Importance of Entrepreneurial Activities in National Economies: A Study on Türkiye

Abstract

Countries want to use the production factors they have, which are labor, capital, natural resources and entrepreneurship, at an optimal level. The entrepreneurship variable is very important in the production factors because it ensures that the other three factors are included in production. All events that occur within the country affect entrepreneurship. Government incentives to increase investments are not sufficient on their own. Investors should be able to look to the future with confidence when they establish production facilities. Entrepreneurial activities also provide information about the national economy. This study aims to determine the economic level of Türkiye based on entrepreneurship numbers. In this study, data on entrepreneurship activities for the years 2009-2022 obtained from TURKSTAT are analyzed. When the data are examined, it is seen that entrepreneurship activities in Türkiye have not yet reached the ideal level, despite a general upward trend. If the government increases incentives, especially in areas that will provide a competitive advantage, it may pave the way for firms to have a say in international trade. In the literature, it is seen that entrepreneurship is more intensively studied in the field of business administration within the framework of the approaches of this field. This study's economic evaluation of entrepreneurship based on current data obtained from TURKSTAT is therefore a significant contribution to literature.

Keywords: Production factors, entrepreneurship, firm, TURKSTAT, economic power.

JEL Code: E00

Giriş

Ülkeler tarihsel olarak gelişmişlik seviyelerini çeşitli faktörlere göre değerlendirmiştir. Bu alanda da birçok teoremler ortaya konulmuştur. Girişimcilik sadece istihdamın artırılmasını sağlamakla kalmayıp aynı zamanda piyasadaki harcamalar ile AR-GE faaliyetlerinin geliştirilmesinde önemli bir faktöre sahiptir. Girişimciliğin ekonomik kalkınmayla ilişkili olduğu tezi ilkin 1880’li yıllarda Schumpeter tarafından dile getirilmiştir. Schumpeter (2021, s. 14), girişimciliğin firmalarda inovasyonu artırıp üretim miktarını olumlu yönde etkileyeceğini savunurken aynı zamanda yeni bir şeyler ortaya koymakla söz konusu olacağını ileri sürmüştür.

Tüm ülkelerde gelişmişlik göstergeleri açısından ortak belirlenen bir kriter bulunmamaktadır. Bundan dolayı bu alandaki gelişmeler hep dinamik bir yapı içermektedir. Ancak bu alan ne kadar dinamik bir yapıyı içerse de ülkelerin ortak kaygılarından biri de ülke içerisinde bulunan üretim faktörlerinin optimal seviyede kullanılmasıdır. Özellikle tasarrufların yastık altı paralarda değil de bunun üretime dönüşmesinin sağlanması temel hedefi oluşturmaktadır. Ülke ekonomilerinin gelişiminde üretim tesislerinin yerinin yadsınamaz biçimde önemli olduğu görülmektedir. Üretim için gerekli olan faktörleri (emek, sermaye ve doğal kaynaklar) bir araya getiren ve üretime dönüştüren mekanizma girişimcilik faktörüdür. Girişimci firma her alanında yeni bir şey ortaya koyan firma olarak tanımlanmaktadır (Schumpeter, 2021, s. 12-15). Bir ekonomide girişimcilik faaliyetleri her ne kadar bireysel olarak gözüke de makro ölçekte ekonomiyi de etkilemektedir. Bundan dolayı ülke ekonomisinin gelişiminde girişimcilik önemli bir konuma sahiptir. Girişimci, üretimde yeni yöntemleri kullanmasından dolayı piyasada yeni görüşler ortaya çıkar. Yeni yöntemler farklı sektörleri de doğurur. Teknolojinin üretimde kullanılması üretimdeki verimliliğin artmasını, maliyetlerin düşmesini, sektörün piyasada rekabet avantajı elde ederek piyasaya hâkim olmasını sağlayacaktır. Bu da makro ölçekte ülke ekonomisini pozitif yönde etkileyecektir.

Girişim ve Girişimcilik Kavramları

Girişim kavramı işletme alanında kullanılsa da aslında üretimi ilgilendiren tüm alanları ilgilendirmektedir. Bundan dolayı kavramın birçok farklı bakış açısına göre irdelendiğini görmekteyiz. Girişim kavramı Türk Dil Kurumu’nun Sözlüğüne göre

yapılması planlanan bir faaliyetin yerine getirilmesi ve bir faaliyete başlanması olarak ifade edilmektedir (TDK, 2024, s. 1).

Girişimci ise toplum tarafından ihtiyaç duyulan mal ve hizmeti üretmek amacıyla iktisadi olarak gerekli olan üretim faktörlerini bir araya getiren kişi olarak tanımlanmaktadır (Karalar, 2001, s. 13). Bozgeyik girişimciyi 2005'teki çalışmasında kârını maksimize etmek amacıyla piyasanın sunmuş olduğu fırsatları ve kaynakları kullanabilen kişi şeklinde ifade etmektedir (Bozgeyik, 2005, s. 1). Tanımlar birlikte değerlendirildiğinde girişimcilik faaliyetlerinin toplumda ihtiyaç olan mal ve hizmetin üretilmesinde ortaya çıktığı görülmektedir. Girişimci, piyasadaki risk ve rizikoları da üstlenerek ihtiyaçları gidermek amacıyla üretimi gerçekleştirmektedir. Bunun sonucunda kazanç (kâr) elde etmektedir. Girişimcinin temel özellikleri, farklı çalışmalarda şu tanımlamalarla ortaya konmaktadır: Girişimciyi diğer bireylerden ayırt eden en önemli özelliği piyasada olup da kimsenin fark etmediği alanlarda üretimi gerçekleştirerek kazanç elde eden kişi olmasıdır. Ayrıca girişimci, üretimde geleneksel metotları kullanmayarak teknolojik gelişmeleri yakından takip ederek yeni yöntemleri kullanmaktadır. Girişimci, diğer yöneticilere göre daha fazla risk alan ve risklerden korkmadan piyasada hareket eden birey olarak karşımıza çıkmaktadır. Girişimcinin üretimi gerçekleştirmek için yeteri kadar sermaye sahibi olmasına gerek yoktur. Girişimcinin önemli bir başka özelliği, üretimdeki geleneksel yöntemlerin yanı sıra teknolojik gelişmelere ayak uydurabilme yeteneğine sahip olmasıdır. Girişimci, üretimi gerçekleştirirken kararlı biçimde hareket etmektedir. Olaylara birçok farklı yönlerden bakabilme yetisine sahiptir. Almış olduğu kararlarda sonuç odaklı hareket edebilir. Kişisel olarak kendine güvenen ancak eksikliklerine yönelik eleştiriye de açık bir yapıdadır. Programlı biçimde işlerin belirlenen zaman diliminde yapılması sağlayan ve bu konuda herhangi bir taviz vermeyen kişiliktir. Son olarak Durukan, Titiz ve Akmut vd. çalışmalarında girişimciyi değişikliklere uyumlu olan birey olarak tanımlamıştır (Akmut, vd., 2004, ss. 10-11; Durukan, 2006, ss. 29-30; Titiz, 1994, s. 3).

Yukarıda sayılan özellikler göz önünde bulundurulduğunda girişimciyi şu şekilde tanımlamak mümkündür: yeniliklere açık, sonuç odaklı, özgün metotlar kullanabilen, olaylara farklı cepheden yaklaşabilen, yapılabilir planlara yönelik piyasada risk alan birey. Girişimci sayılarının ülke ekonomisinde artması, üretimi pozitif yönde

etkilemesinin yanı sıra makro ölçekte ülkenin kalkınmasını sağlamaktadır. Bu da kavramın iktisadi olarak çok önemli olduğunun bir kanıtıdır.

Girişimcilik Literatürü

Bu bölümde konuya ilişkin yerli ve yabancı kaynaklarda yapılan çalışmalar derlenmektedir. Aşağıda konuyla alakalı çalışmalar, kronolojik olarak çalışmanın amacı, analiz türü ve elde edilen sonuçlar çerçevesinde özetlenmiştir.

Türkoğlu, 2002 yılındaki çalışmasında KOBİ'lerin bölgesel kalkınmadaki yeri ve önemini ortaya koymayı amaçlayarak istatistiki bir analiz yapmış ve çalışmanın sonucunda KOBİ aracılığı ile küçük işletmelerin uluslararası piyasada rekabet edebileceği bulgusuna ulaşmıştır.

Tosunoğlu (2003) girişimciliğin ekonomik kalkınmadaki yeri ve öneminin belirlenmesini amaç edindiği çalışmasında istatistiki analiz gerçekleştirmiştir. Çalışmanın sonucunda Türkiye'nin ekonomik olarak dünya pazarında daha fazla pay almak istiyorsa girişimciliğin gelişmesine yönelik tedbirler alması gerektiği ileri sürülmüştür.

Aykan 2004 yılındaki çalışmasında Kayseri'deki girişimcilerin liderlik özelliklerini tespiti amacıyla anket uygulamıştır. Çalışmanın sonucunda, Kayseri'de bulunan girişimcilerin özelliklerinin teorik boyuttakilerle aynı olduğu tespit edilmiştir. Spencer ve Go'mez (2004) bilişsel ve düzenleyici kurumsal yapıları belirlemek için bir ülkenin kurumsal profillerine ilişkin istatistiki analiz yaptıkları çalışmada serbest meslek sahibi olmak ve çok küçük firmaların varlığı ile daha ileri girişimcilik faaliyetleri arasında negatif ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Stell, Carree ve Thurik (2005) toplam girişimcilik faaliyetinin (TEA) 36 ülkeden oluşan bir örneklem için GSYİH büyümesini etkileyip etkilemediğini araştırmayı amaçladıkları çalışmalarında panel veri analiz yöntemini kullanmışlardır. Çalışmada girişimcilik faaliyetlerinin ekonomik büyümeyi etkilediği sonucuna varılmıştır.

Özdemir, Ersöz ve Sarioğlu 2007'deki çalışmada KOBİ'lerin kalkınma politikalarında önemli unsur haline gelmesini ve hükümetlerin bu konuda destek ve teşviklere ağırlık verdiğinin tespit edilmesini amaçlayarak istatistiki analiz yapılmış ve çalışmanın

sonucunda katma değeri yüksek ve stratejik alanlardaki KOBİ'lere desteklemelerin yapılmasının kalkınmayı daha fazla etkileyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

2008 yılında Demircan, Kamu İktisadi Teşekküllerinin 1980'den sonraki hedeflerinin belirlenmesini amaç edinerek istatistiki analiz yapmış ve çalışmasının sonucunda KİT'lerin 1980'lerden sonra faaliyet gösterdiği alanlarda daralma yaşadığını tespit etmiştir. Koster ve Rai 2008'deki çalışmalarında Hindistan özelinde ekonomik kalkınmayla girişimcilik arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amacıyla istatistiki analiz yapmıştır. Çalışmada Hindistan'da küçük girişimciliklerin daha fazla olmasından dolayı girişimcilik faaliyetlerinin artmasının ekonomik kalkınmayı olumlu etkilemediği ileri sürülmüştür

Güner ve Korkmaz 2011'de KOBİ'lerin gelişimi için kurulan İŞGEM'lerin ülke ekonomisindeki yeri ve önemini tespit etmeyi amaçlayarak istatistiki analiz yapmıştır. Çalışmanın sonucunda ise, İŞGEM'lerin ekonominin kalkınmasında önemli yerinin olduğu ve her bölgenin özelliğine göre mevcut sayılarının artırılmasının gerektiği tespit edilmiştir.

Arthur, Hisrich ve Cabrera (2012) girişimcilerin yaşamış olduğu sorunları tespit etmek amacıyla dünya çapında 145 sektör temsilcisine anket uyguladıkları çalışmada başarılı girişimcilerde en önemli unsurun eğitim olduğu sonucuna varmıştır. 2012'de yayımlanan çalışmalardan olan Fidan ve Nam'ın araştırmasında kırsal kalkınmada kadın girişimcilerin yeri ve önemini belirlemek amacıyla anket uygulamıştır. Çalışmada Sakarya'nın Taraklı ilçesinde bulunan kadın girişimcilerin kırsal turizmin gelişmesinde önemli etkilerinin olduğu sonucuna varılmakta, kadınların eğitim seviyelerinin düşüklüğü ve buna bağlı çekingenliği, iş yoğunluğu, kurumsal bilgi yetersizliği, finansal ve yönetsel gibi alanlarda yaşanan bazı eksikliklerden bahsedilmektedir.

Feldman 2014 yılındaki çalışmasında girişimcilik faaliyetlerinin bulunduğu yöreye ne gibi fayda sağladığının tespit edilmesi amacıyla niteliksel bir çalışma yapmıştır. Çalışmada girişimcilik faaliyetlerinin başta beşerî sermaye olmak üzere yörenin birçok alanda gelişmesini sağladığı sonucuna varılmıştır.

Kasseeah 2016'daki makalesinde, girişimciliğin ekonomik kalkınma düzeyini etkileyip etkilemediğini incelemek için, OECD raporlarından 125 ülkeye ait veriler kullanılarak

istatistiki analiz yapılmıştır. Çalışmada ülkelerin birbirinden farklı özelliklere sahip olmasına rağmen girişimcilik faaliyetlerinden olumlu etkilendiği ileri sürülmüştür.

Bilginer (2017) Türkiye'deki girişimciliğin analizinin yapılmasını amaçladığı çalışmada istatistiki analiz yapmıştır. Çalışmada, küresel girişimciliğin ülkemizde yeni yeni geliştiği, daha fazla gelişmesi için ekonomik, sosyal ve siyasi alanlarında desteklerin yapılması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Doran, McCarthy, O'Connor ve Nsiah (2018) girişimciliğe ilişkin verilerin ekonomik büyümeyi etkileyip etkilemediğinin tespit edilmesini amaç edinerek panel veri analizi uygulamıştır. Çalışmada, girişimci tutumlarının yüksek gelirli ülkelerde kişi başına GSYİH'yi teşvik ettiği, girişimcilik faaliyetinin ise orta/düşük gelirli ekonomilerde olumsuz bir etki oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Sayın ve Ergin 2018 yılında, girişimcilik-kırsal kalkınma ilişkisini kadın değişkeninde dünyada ve ülkemizdeki cari düzeyleri çerçevesinde değerlendirmek ve eksikliklere yönelik politika önerilerinde bulunmak amaçlarıyla nitel bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmada, kadın girişimcilerin kırsal kalkınmayı olumlu etkilediğinden bu alanda teşvik ve hibe gibi araçlarla özendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Yalman ve N. Yalman (2018), geçiş ekonomilerinde uluslararası girişimci faaliyetlerin büyüme ve kalkınmaya olan etkisini tespit etmek amacıyla nedensellik ilişkisi analizini kullanmıştır. Çalışmada, doğrudan yabancı yatırımlar ve iş kurma maliyetleri ile büyüme arasında nedensellik ilişkisi bulunmaktadır sonucuna varılmıştır.

Altuntepe 2019 yılında kadın girişimcilerin İslam açısından ekonomide aktif olmasını etkileyen İslami kurallar ve yaklaşımların olup olmadığının sorgulanmasını amaç edinerek istatistiki analiz uygulamıştır. Çalışmanın sonucunda Kuran ve hadislerin ışığında kadınların ekonomik olarak girişimci olmalarında herhangi bir engelin olmadığına ulaşılmıştır. Pehlivanoğlu ve Kayan (2019) ülke ekonomilerinin büyümesinde ve kalkınmasında girişimcilerin önemli işleve sahip olduğunun belirlenmesini amaç edinerek Güçlü Zayıf Fırsat Tehdit (GZFT) analizi üzerinden Türkiye'de girişimciliğin kalkınmada önemli işlevi olduğunu saptamış ve daha fazla gelişmesi için yapılması gerekenlere dair önerilerde bulunmuştur. Yine aynı yıl Pehlivanoğlu ve Narman (2019) Türkiye'de bulunan girişimcilerin ülke ekonomisine olan etkisini araştıran ve Granger Nedensellik Testinin kullanıldığı bir çalışmada

girişimcilik ile ekonomik büyüme arasında bir nedensel ilişkinin kurulamadığı sonucuna varmışlardır.

Ekonomik büyüme ve girişimcilik arasındaki ilişkinin daha kapsamlı bir ölçekte incelendiğı çalışmada Almodóvar-González, Fernández-Portillo ve Díaz-Casero (2020) 74 ekonomiye ilişkin 6 yıllık verileri kullanarak istatistiki analiz yöntemini kullanmış ve ekonomik büyüme ile girişimciliğın doğrudan bağdaştırılamayacağını öne sürmüştür. Kamaç ve Şişman (2020) Osmanlı döneminden 2001 yılına kadar girişimciliğın gelişimi ve ekonomik krizlerin girişimcilere olan etkisini incelemiştir. İstatistiki analiz yönteminin kullanıldığı çalışmanın sonucunda girişimciliğın ekonominin lokomotifi konumunda olmasından dolayı ülke içindeki eğitimde öğrencilerin bu alanlara yönlendirilmesi gerektiğı önerisi ileri sürülmektedir. Urbano, Audretsch, Aparicio ve Noguera (2020) kurumsal çevre, girişimcilik faaliyeti ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkilerin tespit edilmesi amacıyla panel veri analizini kullanmıştır. Çalışmada, gelişmekte olan ekonomilerde ekonomik büyüme ile bağlantılı olan kurumlardan fırsat girişimciliğine uzanan bir nedensellik zinciri tespit edilmiştir.

Bu çalışma kapsamında ele alınan araştırmalarda girişimciliğın yerel ve bölgesel kalkınmaya pozitif yönden etkisi olduğı sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. TÜİK'ten elde edilen veriler kapsamında büyüme ve girişimcilik arasındaki nedensellik ilişkisine bakmak literatüre yeni veriler bağlamında katkı sunma potansiyeline sahiptir.

Çalışma Kapsamında Ele Alınan Göstergeler

İşletmeler büyüklük açısından; mikro, küçük, orta ve büyük ölçekli olmak üzere dörde ayrılmaktadır. Akbaş (2010, s. 127) işletme çeşitlerini şu şekilde ifade etmiştir: Mikro işletme on kişiden az, küçük işletme, elliden az, orta büyüklükteki işletme, 200'den az ve son olarak büyük ölçekli işletmeler ise 200 ve üzerinde işçi istihdam edenler için tanımlanmaktadır. Çalışma kapsamında ilk olarak 2009-2022 yılları arasında ülke genelindeki mikro ölçekteki girişimci sayıları ve GSYH değerleri verilerek yıl bazında gerçekteşen artma ve azalmalar Tablo 1'de ele alınmaktadır. Çalışmada 2008 yılında Dünya'da yaşanan Ekonomik krizin sonuçlarını değerlendirmek için başlangıç verisi olarak 2009 yılı baz alınmıştır.

Tablo 1. 2009-2022 Yılları Arasında Ülke Genelinde Mikro Ölçekteki Girişimci Sayısı

Yıllar	Mikro Ölçekteki Girişimci Sayısı	Artış & Azalış (%)	GSYH (Bin TL)	Artış & Azalış (%)
2009	2.467.529	-----	1.006.372.482	-----
2010	2.495.772	+%1	1.167.664.479	+%14
2011	2.524.232	+%1	1.404.927.615	+%17
2012	2.559.813	+%1	1.581.479.251	+%11
2013	2.586.592	+%1	1.823.427.315	+%13
2014	2.602.475	+%0,6	2.054.897.828	+%11
2015	2.628.851	+%1	2.350.941.343	+%13
2016	2.654.664	+%1	2.626.559.710	+%10
2017	2.737.053	+%3	3.133.704.267	+%16
2018	2.904.649	+%6	3.761.165.557	+%17
2019	2.979.417	+%2	4.317.809.824	+%13
2020	3.035.095	+%1	5.048.567.945	+%14
2021	3.250.625	+%7	7.256.141.737	+%30
2022	3.428.611	+%5	15.011.775.979	+%52

Kaynak: TÜİK

Tablo 1'e göre ülke genelinde mikro ölçekteki girişimci sayısı 2009'da 2.467.529 iken 2022'ye gelindiğinde bu sayı %39 artarak 3.428.611'e ulaşmaktadır. Bir önceki yıla göre artış/azalışlar incelendiğinde en fazla artış %7 oranla 2021 yılında yaşanırken en az artış ise %0,6 ile 2014 yılında gerçekleşmektedir. 2009 yılında GSYH 1.006.372.482 bin TL iken 2022 yılına gelindiğinde 13,92 kat artarak 15.011.775.979 Bin TL'ye yükselmiştir. Bir önceki yıla göre yaşanan artış veya azalışlara bakıldığında en fazla artış 2022 yılında %52 oranındayken en az artış 2016 yılında %10 olarak yaşanmıştır. Mikro ölçekteki girişimci sayıları ile GSYH'de yaşanan artış veya azalışlarda ekonomide yaşanan dalgalanmaların ve hükümetin uyguladığı politikaların etkisinin olduğu söylenebilir. Bir sonraki değişken olarak küçük ölçekteki girişimci sayıları ele alınarak Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2. 2009-2022 Yılları Arasında Ülke Genelinde Küçük Ölçekteki Girişimci Sayısı

Yıllar	Küçük Ölçekteki Girişimci Sayısı	Artış & Azalış (%)
2009	131.987	-----
2010	145.795	+%10
2011	168.002	+%15
2012	188.432	+%12
2013	215.953	+%15
2014	234.879	+%9
2015	256.155	+%9
2016	266.489	+%4
2017	294.126	+%10
2018	213.426	-%27
2019	207.634	-%3
2020	223.626	+%8
2021	269.818	+%20
2022	297.318	+%10

Kaynak: TÜİK

Tablo 2'ye göre 2009'da ülke genelinde küçük ölçekteki girişimci sayısı 131.987 iken 2022'de 1,25 kat artarak 297.318'e ulaşmaktadır. Bir önceki yıla göre artış veya azalışlara bakıldığında en fazla artışın %20 oranla 2021'de gerçekleşmesine karşın en fazla azalmanın ise %27 ile 2018'de yaşandığı görülmektedir. Çalışma kapsamında ele alınan üçüncü değişken ise 2009-2022 yılları arasında ülke genelinde orta ölçekteki girişimci sayıları ele alınarak Tablo 3' de gösterilmektedir.

Tablo 3. 2009-2022 Yılları Arasında Ülke Genelinde Orta Ölçekteki Girişimci Sayısı

Yıllar	Orta Ölçekteki Girişimci Sayısı	Artış & Azalış (%)
2009	25.939	-----
2010	30.472	+%17
2011	36.622	+%20
2012	42.169	+%15
2013	37.153	-%12
2014	41.781	+%12
2015	46.034	+%10
2016	49.042	+%6
2017	55ç973	+%14

2018	35.224	-%4
2019	34.182	-%3
2020	37.274	+%9
2021	47.323	+%27
2022	47.323	0

Kaynak: TÜİK

Tablo 3'e göre 2009'da orta ölçekli girişimci sayısı 25.939 iken 2022'de sayı %82 artarak 47.323'e ulaşmaktadır. Bir önceki yıla göre en fazla artış %27 oranıyla 2021'de yaşanırken en fazla azalma ise %12 oranıyla 2013'te gerçekleşmektedir. 2022'de ise bir önceki yıla göre orta ölçekli girişimci sayısında herhangi bir artış olmamıştır. Ele alınan bir diğer değişken ise 2009-2022 yılları arasında ülke genelinde KOBİ düzeyindeki girişimci sayısıdır. Bu kapsamda elde edilen veriler Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4. 2009-2022 Yılları Arasında Ülke Genelinde KOBİ Düzeyindeki Girişimci Sayısı

Yıllar	KOBİ Düzeyindeki Girişimci Sayısı	Artış & Azalış (%)
2009	2.625.455	-----
2010	2.672.039	+%2
2011	2.728.856	+%2
2012	2.790.414	+%2
2013	2.839.698	+%2
2014	2.879.135	+%1
2015	2.931.040	+%2
2016	2.970.195	+%1
2017	3.087.152	+%4
2018	3.153.299	+%2
2019	3.221.233	+%2
2020	3.295.995	+%2
2021	3.567.766	+%8
2022	3.773.252	+%6

Kaynak: TÜİK

Tablo 4'e göre 2009 yılında KOBİ düzeyinde girişimci sayısı 2.625.455 iken 2022'de %44 artarak 3.773.252'ye ulaşmaktadır. Bir önceki yıla göre artış veya azalışlara bakıldığında en fazla artış %8 oranla en az artış ise %1 ile 2014 ve 2016 yılları

yaşanmaktadır. Bir sonraki ele alınan değişken 2009-2022 yılları arasında ülke genelinde olan büyük ölçekli girişimci sayılarıdır. Elde edilen veriler Tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 5. 2009-2022 Yılları Arasında Ülke Genelinde Büyük Ölçekteki Girişimci Sayısı

Yıllar	Büyük Ölçekteki Girişimci Sayısı	Artış & Azalış (%)
2009	5.630	-----
2010	6.748	+%20
2011	8.422	+%25
2012	9.646	+%14
2013	8.027	-%17
2014	9.045	+%13
2015	10.193	+%13
2016	11.186	+%10
2017	13.260	+%18
2018	7.072	-%5
2019	7.188	+%2
2020	8.071	+%12
2021	11.165	+%38
2022	11.212	+%0,4

Kaynak: TÜİK

Tablo 5'e göre 2009'da büyük ölçekli girişimci sayısı 5.630 iken 2022'ye gelindiğinde yaklaşık 1 kat artarak 11.212'ye ulaşmaktadır. Bir önceki yıla göre artış veya azalışlar incelendiğinde en fazla artış %38 ile 2021'de yaşanırken en fazla azalma %17 ile 2013'te gerçekleşmektedir. 2013'teki bu azalma özellikle Dünya'da ve ülkemizde etkisini gördüğümüz 2008 yılında yaşanan ekonomik daralmanın etkisi olduğu söylenebilir. Tablo 6'da ise 2009-2022 yılları arasında ülke genelindeki toplam girişimci sayıları verilmektedir.

Tablo 6. 2009-2022 Yılları Arasında Ülke Genelinde Toplam Girişimci Sayısı

Yıllar	Toplam Girişimci Sayısı	Artış & Azalış (%)
2009	2.631.085	-----
2010	2.678.787	+%2
2011	2.737.278	+%2
2012	2.800.060	+%2

2013	2.847.725	+%2
2014	2.888.180	+%1
2015	2.941.233	+%2
2016	2.981.381	+%1
2017	3.100.412	+%4
2018	3.160.371	+%2
2019	3.228.421	+%2
2020	3.304.066	+%2
2021	3.578.931	+%8
2022	3.784.464	+%6

Kaynak: TÜİK

Tablo 6'ya göre 2009 yılında toplam girişimci sayısı 2.631.085 iken 2022'de %44 artarak 3.784.464'e ulaşmaktadır. Bir önceki yıla göre en fazla artış %8 ile 2021'de olurken en az artış ise 1 ile 2014 ve 2016'dadır. Yıllık ortalama %2 oranında artma eğilimi göstermektedir. Tablo 7'de 2013-2022 yıllarında kurulan girişimlerin en fazla yapıldığı sektörün yıllara göre almış olduğu değerler verilmektedir.

Tablo 7. 2013-2022 Yılları Arasında Girişimci Sayısı Bakımından En Fazla Sektörün Değerleri

Yıllar	Toplam Girişimci Sayısı	Artış & Azalış (%)
2013	1.082.411	-----
2014	1.083.739	+%0,1
2015	1.100.848	+%1
2016	1.106.520	+%0,5
2017	1.138.889	+%3
2018	1.140.936	+%0,2
2019	1.169.505	+%2
2020	1.208.409	+%53
2021	1.305.589	+%8
2022	1.363.596	+%4

Kaynak: TÜİK

Tablo 7'ye göre 2013 yılında toplam girişimci sayısı 1.082.411 iken 2022'ye gelindiğinde %26 artarak 1.363.596'ya çıkmaktadır. Bir önceki yıla göre artış veya azalışlar dikkate alındığında en fazla artışın 2020 yılında %53 oranında artarken en az artış ise 2014 yılında %0,1 oranında yaşanmaktadır.

Çalışma kapsamında ele alınan veriler genel olarak değerlendirildiğinde girişimcilik sayılarında pozitif artışlar olduğu görülmektedir. Sektörlerde yaşanan bu artışın sürdürülebilir olması ve daha fazla kazancın elde edilmesi için sektöre başarılı hamleler yapmaları koşuluyla sübvansiyonların yapılması pozitif eğilimi daha da artıracaktır.

Sonuç

Ülkelerin büyüme seviyeleri, farklı değişkenlere göre değerlendirilmektedir. Bu da bu alanda ele alınan makroekonomik göstergelerin farklılık göstermesini sağlamıştır. Ayrıca iktidara gelen her hükümet, vatandaşlarına bakış açısına göre bu alanda farklı politikalar izlemiştir. Bu kapsamda yapılan uygulamalardan etkilenenin insan olması, politikanın başarı düzeyinin seviyesini de değiştirmektedir. Devletlerin temel görevlerinden biri de ülkenin gelişmişlik seviyesinin en üst seviyeye çıkarılmasıdır. Ülke bu konuda gelişim sağladıkça ileri aşamayı hedeflemektedir. Bundan dolayı büyüme hamleleri hiçbir ülkede sonlandırılmamıştır. Tüm ülkeler refah seviyesi bakımından mevcut durumlarının daha üstünü hedefledikleri için büyümeye ilişkin politikalar, çok dinamik bir yapı ile kendini göstermektedir. Bu da büyüme göstergesi olarak birden fazla kriterin ele alınmasına neden olmaktadır. Büyüme dönemlerinde vatandaşların devletten beklentileri artmaktadır. Hükümetin vatandaşına sunmuş olduğu kamusal mal ve hizmetlerde de artış ortaya çıkmaktadır. Hükümetin vatandaşına sunmuş olduğu hizmetlerin başında istihdam imkânlarının artırılması gelmektedir. Bu işlevi bütçesinin kısıtlı olmasından dolayı hükümet tek başına üstlenemeyecektir. Hükümet, daha fazla kişinin istihdam edilmesini ülke içinde faaliyet yapan firmalara sunduğu teşvik ve hibe gibi araçlar marifetiyle sektörün büyümesini sağlayarak gerçekleştirmektedir.

Üretimin gerçekleşmesi için emek, sermaye, doğal kaynaklar ve bu üç faktörü bir araya getirecek unsur girişimciliktir. Ülke içerisinde gerçekleşen girişimcilik faaliyetleri aynı zamanda o ülkenin ekonomik gücünü de göstermektedir. Ayrıca ülkenin ekonomik, sosyal ve siyasal açıdan yatırıma elverişli olduğunun kanıtıdır. Girişimcinin ekonomideki payının giderek büyümesi diğer yatırımcılar için de sektörü cazibe merkezi haline getirecektir.

Bu çalışma kapsamında TÜİK verilerine göre ülkemizdeki girişimci faaliyetlerin genel görünümü ortaya konmuştur. Ayrıca bir önceki yıla göre artış/azalışlar verilerek

nedenleri hakkında yorumlama yapılmaktadır. Ele alınan değişkenlere dayanarak şu sonuçlara varılmaktadır: İlk olarak, girişimci sayılarının 2009-2022 arasındaki artış oranları incelendiğinde mikro, küçük, orta, KOBİ, büyük ölçekli ve toplam girişimci sayıları münferiden sırasıyla +%39, +%125, +%82, +%44, +%100 ve +%44 oranlarında artmıştır. Türkiye’de ele alınan değişkenler açısından girişimci sayılarının 2009 yılından 2022 yılına kadar geçen 13 yıl içerisinde genel olarak arttığı görülmektedir. Ayrıca bu girişimciler içerisinde büyüme odaklı olanların oranının +%38,24 olduğu ve AB ülkeleriyle karşılaştırıldığında Türkiye’nin bu klasmanda Avrupa’da birinci olduğu görülmektedir. Bu da girişimcilerin nitelikleri açısından ülkemizin iyi bir konumda olduğunu göstermektedir (Karadeniz, 2019, s. 24).

İkinci olarak girişimcilerin bir önceki yıla göre artış/azalışları göz önüne alındığında mikro, küçük, orta, KOBİ, büyük ve ülke genelindeki toplam girişimci sayıları bakımından en fazla artış 2021 yılında sırasıyla +%7, +%20, +%21, +%8, +%38 ve +%8’dir. En fazla artış büyük firmalarda yaşanırken en az artış ise mikro ölçekte yaşanmaktadır. Buradan hareketle ülkemizde büyük ölçekteki firmalarda daha fazla artışın olduğu görülmektedir.

Ülke ekonomisinin lokomotifi konumundakilerin girişimciler olduğu göz önünde bulundurulduğunda Türkiye ekonomisinin daha fazla büyümesi için ülke içerisinde müteşebbislerin sayısının artırılması gerekmektedir. Bu kapsamda ülke içinde firmaların üretim yapmalarına veya mevcuttakilerin ölçeklerini büyütmelerine yönelik teşvik ve hibe gibi araçlar kullanılarak yönlendirilmelidir.

Kaynakça

- Akbaş, T.T. (2010). Örgütsel etik iklimin örgütsel bağlılık üzerindeki etkisi: Mobilya sanayi büyük ölçekli işletmelerinde görgül bir araştırma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12(19), 121-137.
- Akmut, Ö., Aktaş, R., Aykaç, B., Doğanay, M. M., Durukan, T., Müftüoğlu, M. T. ve Yüksel, Ö. (2004). *Girişimciler için işletme yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Almodóvar-González, M., Fernández-Portillo, A. ve Díaz-Casero, J. C. (2020). Entrepreneurial activity and economic growth: A multi-country analysis. *European Research on Management and Business Economics*, 26(1), 9-17.

- Altuntepe, N. (2019). İslam ekonomisinde kadın girişimciliğinin yeri ve önemi: teorik bir yaklaşım. *Sakarya Üniversitesi İktisat Dergisi*, 8(2), 100-130.
- Arthur, S. J., Hisrich, R. D. & Cabrera, A. (2012). The importance of education in the entrepreneurial process: A world view. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 19(3), 500-514.
- Aykan, E. (2004). Kayseri’de faaliyet gösteren girişimcilerin liderlik özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 213-224.
- Bilginer, F. G. (2017). Küresel girişimcilik endeksi çerçevesinde Türkiye’de küresel girişimciliğin gelişimi: Teorik bir bakış açısı. *Uluslararası Ticaret ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 29-46.
- Bozgeyik, A. (2005). Kriz dönemlerinde girişimcilik neden daha önemli? http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=577 (Erişim tarihi: 10 Ocak 2024).
- Demircan S., E. (2008). Girişimci sıfatıyla devlet: 1980 sonrası Türkiye analizi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(1), 35-58.
- Doran, J., McCarthy, N., O’Connor, M. & Nsiah, H. (2018). The role of entrepreneurship in stimulating economic growth in developed and developing countries. *Cogent Economics & Finance*, 6(1), 1442093.
- Durukan, T. (2006). Dünden bugüne girişimcilik ve 21. yüzyılda girişimciliğin önemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 25-37.
- Feldman, M. P. (2014). The character of innovative places: Entrepreneurial strategy, economic development, and prosperity. *Small Business Economics*, 43, 9-20.
- Fidan, F. & Nam, D. (2012). Kırsal turizmde yeni dinamikler: Kadın girişimciler-Taraklı örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(23), 51-57.
- Güner, H. & Korkmaz, A. (2011). İstihdamın artırılmasında girişimciliğin önemi: Girişimcilik destekleme modeli olarak İŞGEM’ler. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 2(1), 42-65.

- Kamaç, H. & Şişman, Z. A. (2020). Türk girişimciliğinin tarihi ve gelişimi. *Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 129-148.
- Karadeniz, E.E. (2019). *Türkiye’de girişimcilik ve uluslararası karşılaştırma 2018*. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Yayınları.
- Karalar, R. (2001). *Genel işletme*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Kasseeah, H. (2016). Investigating the impact of entrepreneurship on economic development: A regional analysis. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 23(3), 896-916.
- Koster, S. & Rai, S. K. (2008). Entrepreneurship and economic development in a developing country: A case study of India. *The Journal of Entrepreneurship*, 17(2), 117-137.
- Özdemir, S., Ersöz, H. Y. & Sarıoğlu, H. İ. (2007). Küçük girişimciliğin artan önemi ve KOBİ’lerin Türkiye ekonomisindeki yeri. *Journal of Social Policy Conferences*, 53, 173-230.
- Pehlivanoğlu, F. & Kayan, K. (2019). Türkiye’de girişimcilik: Mevcut durum analizi ve çözüm önerileri. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1), 58-78.
- Pehlivanoğlu, F. & Narman, Z. (2019). Girişimcilik ve ekonomik büyüme arasındaki nedensellik ilişkisi: Türkiye örneği. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(1), 149-160.
- Sayın, B. Z. & Ergin, H. C. (2018). Ekonomik kalkınma ve büyüme için bir fırsat olarak kadın girişimciler. *GSI Journals Serie B: Advancements in Business and Economics*, 1(1), 1-15.
- Schumpeter, J. A. (2021). *The theory of economic development*. London: Routledge.
- Spencer, J. W. & Go’mez, C. (2004). The relationship among national institutional structures, economic factors, and domestic entrepreneurial activity: a multicountry study. *Journal of Business Research*, 57(10), 1098-1107.

- Stell, A., Carree, M. & Thurik, R. (2005). The effect of entrepreneurial activity on national economic growth. *Small Business Economics*, 24, 311-321.
- Titiz, T. (1994). *Girişimcilik*. Ankara: İnkılap Kitapevi.
- Tosunoğlu, B. T. (2003). *Girişimcilik ve Türkiye'nin ekonomik gelişme sürecinde girişimciliğin yeri*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi.
- TK, Küçük ve orta büyüklükteki girişim istatistikleri (2009-2022), <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=sanayi-114&dil=1> (Erişim tarihi: 28 Ocak 2024).
- TK, Sektörlere göre girişimlerin ekonomik göstergeleri, 2013-2022, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Girisimcilik-ve-Is-Demografisi-2022-49391> adresinden 30 Ocak 2024 tarihinde alınmıştır.
- Türk Dil Kurumu (TDK). *Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 19 şubat 2023).
- Türkoğlu, M. (2002). Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin (KOBİ'lerin) bölgesel kalkınmaya etkileri ve bölgesel kalkınmada KOBİ temelli stratejiler. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 277-300.
- Urbano, D., Audretsch, D., Aparicio, S. & Noguera, M. (2020). Does entrepreneurial activity matter for economic growth in developing countries? The role of the institutional environment. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 16, 1065-1099.
- Yalman, Y. & N. Yalman, İ. (2018). Geçiş ekonomileri arasında uluslararası girişimcilik faaliyetlerinin nemi. *Uluslararası Ekonomi, İşletme ve Politika Dergisi*, 2(1), 97-110.